

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

उस्मानाबाद जिल्हा

१९९७-९८

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय
महाराष्ट्र शासन
मुंबई

फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

उस्मानाबाद

1997 - 98

जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय,
अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय,
महाराष्ट्र शासन,
उस्मानाबाद

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

जिल्हा : उस्मानाबाद

1997 - 98

अ नु क्र म णि का

वि ष य पृष्ठ क्रमांक

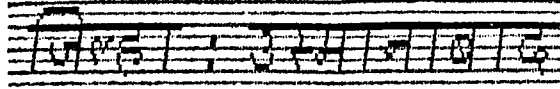
भाग - 1

1. दृष्टीक्षेपात जिल्हा उस्मानाबाद (सामान्य माहिती व महाराष्ट्राशी तुलना)	1 ते 8
2. जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन	1 ते 18

भाग - 2

3. जिल्हा सांख्यिकी गोषवारा	1 ते 219

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

1997 - 98

भाग - 2

अ लु क्र म णि का

तरता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्र.
	<u>क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या</u>	
1.1	1991 च्या जनगणनेप्रमाणे तहसिल निहाय क्षेत्रफळ	1
1.2	1951 पासून लोकसंख्येमधील दशवर्षीय फरक	2
1.3	1991 च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्येच्या गटानुसार गावांचे तहसिल निहाय वर्गीकरण	6
1.4	1991 च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार शहरांचे तहसिल निहाय वर्गीकरण	8
1.5अ	1991 च्या जनगणनेप्रमाणे काम करणारे व न करणारे घांची तहसिल निहाय संख्या	10
1.5ब	1991 च्या जनगणनेनुसार सुरुयता काम करणा-या व्यक्तींची उधोगगट क्षेत्रनिहाय विभागणी	12
1.6	1991 च्या जनगणनेप्रमाणे जिल्ह्यातील लोकसंख्येचे वर्गीकरण	13
1.7	1991 च्या जनगणनेप्रमाणे तहसिल निहाय अनु.जाती, अनु.जमाती व नवबौध्द घांची आकडेवारी.	15
1.8	1991 च्या जनगणनेप्रमाणे भिंती, छपरे घासाठी वापरलेल्या साधन सासुग्री नुसार घरांचे वर्गीकरण	17
1.9	1991 च्या जनगणनेप्रमाणे आकार व मालकीच्या स्थितीनुसार ग्रामीण नागरी कुटुंबाचे वर्गीकरण	18
1.10	1991 च्या जनगणनेप्रमाणे घरे व त्यांचा वापर	20
	<u>हवामान</u>	
2.1	निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या	22
2.2	निवडक केंद्रातील कमाल व किमान तापमान	26

तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्र.
	कृषि	
3.1	तहसिल निहाय जमिनीचा वापर	27
3.2	तहसिल निहाय निरनिराळ्या पिकाखालील क्षेत्र	29
3.3	सुस्थ पिकांचे दर हेक्टरी उत्पन्न व एकूण उत्पादन	35
3.4	विविध साधनांनी ओलिताखाली असलेले तहसिल निहाय क्षेत्र	36
3.5	निरनिराळ्या पिकाखालील ओलितांचे तहसिल निहाय क्षेत्र	37
3.6अ	तहसिल निहाय सिंचन विहिरी व इतर विहिरी	41
3.6ब	तहसिल निहाय विद्युत पंप व हात पंपाची माहिती	42
3.7	विहिरीखेरीज लघु पाटबंधा-घाची कामे.	43
3.8	मध्यम व मोठ्या प्रकल्पासुळे भिजणारे क्षेत्र व मिळणारे फायदे	45
3.9	1990-91 च्या कृषि गणनेनुसार विहित धारण जमिनीची संख्या व त्यांचे क्षेत्रफळ, ओलिताखाली असलेल्या विहित धारण जमिनी आणि ओलित ओलित निव्वळ क्षेत्र व वहितांच्या प्रकारानुसार आणि क्षेत्रफळानुसार विहित जमिनीची संख्या	50
3.10	1992 च्या पशु गणनेनुसार तहसिल निहाय कृषि विषयक अवजारे	54
3.11	दुष्काळ, टंचाई सदृश्य परिस्थितीची तहसिल निहाय माहिती.	55
3.12	टंचाईच्या पूर्वेतिहासानुसार कठीण व टंचाईग्रस्त भाग ठरविण्या बाबतची माहिती.	56
	पशुसंवर्धन, वने व मत्स्य व्यवसाय	
4.1	1992 च्या पशु गणनेनुसार तहसिल निहाय पशुधन	57
4.2	तहसिल निहाय पशुवैधकीय संस्था	
4.3	रोगाच्या प्रकारानुसार पशुंच्या मृत्यूंची संख्या	64
4.3अ	तहसिल निहाय विविध पशुवैधकीय संस्थांचे कार्य	67
4.4ब	मान्यता प्राप्त पशुवधगृहे आणि पशुवधगृहात कत्तल केलेल्या पशुंची संख्या	68
4.5	जिल्ह्यातील वनक्षेत्र	69
4.6	जिल्ह्यातील सुस्थ व गौण वन उत्पादने	70
4.7	जिल्ह्यातील भुजल मत्स्य व्यवसाय	71
	उद्योग व विज	
5.1	कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या	72
5.2	चालू कारखान्याचे कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योगनिहाय वर्गीकरण	74

तषता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्र.
5.3	कामाच्या दिवसाच्या संस्थेनुसार कारखान्याचे वर्गीकरण	76
5.4	उधोगाच्या महत्वाच्या बाबींची आकडेवारी	78
5.5	रोजगार विनिमय केंद्रातील आकडेवारी	79
5.6	व्यवसाय मार्गदर्शन कार्यक्रम	81
5.7	कर्मचारी गणना जिल्ह्यातील कर्मचा-यांची संख्या	82
5.8	निरनिराळ्या उधोगांकरिता रोजगार	83
5.9	जिल्ह्यातील विधुतीकरण झालेल्या शहरांची व गावांची संख्या	84
5.10	विजेचा वापर	86
5.11	1990 च्या आर्थिक गणनेनुसार कृषि व बिगर कृषि उधोग	87
5.12	1990 च्या आर्थिक गणनेनुसार प्रमुख उधोग गटानुसार (कृषि व बिगर कृषि) सर्वसाधारण पणे नेहमी काम करणा-या कामगारांची संख्या	89
5.13	1990 च्या आर्थिक गणनेनुसार महत्वाच्या उधोग गटानुसार कृषि आस्थापनांची संख्या	90
5.14	1990 च्या आर्थिक गणनेनुसार महत्वाच्या उधोग गटानुसार कृषि व बिगर कृषि आस्थापनांतील कामगारांची संख्या	91
5.15	1990 च्या आर्थिक गणनेनुसार कृषि आणि बिगर कृषि आस्थापना (सर्व उधोग गट एकत्र)	92
5.16	1990 च्या आर्थिक गणनेनुसार प्रमुख उधोग गटानुसार सहकारी औधोगिक संस्था व रोजगा-यांची संख्या	93
5.17अ	1990 च्या आर्थिक गणनेनुसार उत्पादन व दुरुस्ती सेवा या उधोग गटातील स्वकार्यरत उधोगांची संख्या व नेहमी काम करणा-या कामगारांचे आकारमान गटानुसार संख्या	94
5.17ब	1990 च्या आर्थिक गणनेनुसार उत्पादन व दुरुस्ती सेवा या उधोग गटातील आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या	95
5.18अ	1990 च्या आर्थिक गणनेनुसार घाऊक व किरकोळ व्यापारी स्वकार्यरत उधोगांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या	96
5.18ब	1990 च्या आर्थिक गणनेनुसार घाऊक व किरकोळ आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या	97

तरता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्र.
5.19अ	1990 च्या आर्थिक गणनेनुसार सांख्यिक सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या	98
5.19ब	1990 च्या आर्थिक गणनेनुसार सांख्यिक सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या	99
5.20अ	1990 च्या आर्थिक गणनेनुसार सर्व उद्योग गट मिळून स्वकार्यरत एकत्र उद्योगांची संख्या व नेहमी काम करणा-या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या	100
5.20ब	1990 च्या आर्थिक गणनेनुसार सर्व उद्योग गट मिळून स्वकार्यरत एकत्र आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या	101
	सहकार	
6.1	जिल्ह्यातील विविध प्रकारच्या संस्था	102
6.2	जिल्ह्यातील सर्व प्रकारच्या संस्थांची माहिती.	103
6.3	जिल्ह्यातील सर्व प्रकारच्या सहकारी संस्थांची लेखा परिक्षा वर्गाप्रमाणे वर्गवारी	104
6.4	जिल्ह्यातील राज्य आणि जिल्हा पातळी सहकारी बँकाचे कार्य	105
6.5	जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थांचे कार्य	106
6.6*	जिल्ह्यातील शेतकरी सेवा संस्थांचे कार्य	
6.7*	जिल्ह्यातील आदिवासी सहकारी (लॅप्स) संस्थांचे कार्य	
6.8	जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थांनी दिलेली कर्जे	109
6.9*	जिल्ह्यातील शेतकरी सेवा सहकारी संस्थांनी दिलेली पिक कर्जे	
6.10*	जिल्ह्यातील आदिवासी शेतकरी सहकारी संस्थांनी दिलेली कर्जे	
6.11	जिल्ह्यातील बिगर कृषि पतसंस्थांचे कार्य	110
6.12	जिल्ह्यातील जिल्हा आणि प्राथमिक पणन संस्थांचे कार्य	111
6.13	जिल्ह्यातील उत्पादन संस्था आणि सामाजिक सेवा संस्थांचे कार्य	114
6.14	जिल्ह्यातील उत्पादन संस्था आणि सामाजिक सेवा यांचे महत्वाचे कार्य	115
6.15	जिल्ह्यातील नियंत्रित बाजारपेठांची माहिती	117
6.16	जिल्ह्यातील सावकारांची संख्या आणि त्यांनी दिलेली कर्जे	125

तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्र.
	वैधकीय आरोग्य सेवा	
7.1	सार्वजनिक व अर्ध सहाय्यीत संस्थांमार्फत उपलब्ध असलेल्या वैधकीय सुविधांची तहसिल विहाय माहिती	126
7.2	नोंदणी केलेल्या जन्म मृत्यूंची संस्था	128
7.3	जिल्ह्यातील विविध कारणांनुसार मृत्यूंची संस्था	129
7.4	जिल्ह्यातील माता बाल संगोपन कार्यक्रमांतर्गत लस टोचणी	130
7.5	जिल्ह्यातील कुटूंब नियोजन केंद्रांची संस्था	131
	शिक्षण	
8.1	1991 च्या जनगणनेप्रमाणे तहसिल निहाय साक्षरता	132
8.2	शैक्षणिक संस्था व शिक्षकांची संस्था	133
8.3	पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक व महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांची स्तर निहाय संस्था आणि मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांची वर्गवारी	134
8.4	इतर प्रकारच्या शैक्षणिक संस्थांची माहिती.	136
8.5	आर्थिक दृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांना मिळणारी मोफत शिक्षणाची सवलत याबाबतची माहिती	138
8.6	प्राथमिक शिक्षणावरील खर्च	139
8.7	जिल्ह्यातील व्यवसाय मार्गदर्शन (कनिष्ठ महाविद्यालय) व तांत्रिक शाळा आठवी ते बारावी	141
8.8	जिल्ह्यातील प्रौढ शिक्षण केंद्रे	142
8.9	शिक्षकांकरीता प्रशिक्षण संस्था	143
	परिवहन व दळणवळण	
9.1अ	जिल्ह्यातील रेल्वे मार्गांची लांबी	144
9.1ब	जिल्ह्यातील रेल्वे स्थानकांची तहसिल निहाय घादी	145
9.2	प्रकार व पृष्ठ भागानुसार रस्त्यांची लांबी	146
9.3	जिल्ह्यातील वापरात असलेल्या मोटार वाहनांची संस्था	148
9.4	महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळाची (प्रवासी) वाहतूक आकडेवारी	149
9.5	महत्वाच्या रस्त्यावरील वाहतूक गणना	150
9.6	जिल्ह्यातील पोस्ट, तार घरे, दुरध्वनी सेवा व दूरदर्शन संच घांची आकडेवारी	153
	स्थानिक संस्था	
10.1	स्थानिक संस्थेचे उत्पन्न व खर्च	154
10.2	ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च	155

तरता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्र.
10.3	जिल्हा परिषदेचे बाबवार उत्पन्न व खर्च	158
10.4	नगरपालिकांचे उत्पन्न व खर्च	160
	नियोजन विषयक माहिती	
11.1	विविध विकास शिर्षांखालील झालेला योजनांतर्गत खर्च	162
11.2	योजनांखालील महत्वाची भौतिक साधने	165
11.3	रोजगार हमी योजना	174
11.4	रोजगार हमी योजनेखाली घेतलेली कामे व त्यावरील रोजगार व खर्च	175
11.5	पिण्याच्या पाण्याच्या सोयी व टंचाईसंबंधी केलेल्या उपाय योजना	176
11.6	संकरित अधिक उत्पादन देणा-या पिकांच्या जाती व त्याखालील क्षेत्र	177
11.7	रासायणीक खतांचे वाटप	178
11.8	जिल्ह्यातील साखर कारखाने	179
11.9	जिल्ह्यातील दुग्ध संस्थांची माहिती	180
11.10	अवर्षण प्रवण कार्यक्रमांची प्रगती	181
11.11*	एकात्मिक आदिवासीविकास कार्यक्रमाची प्रगती व त्यावरील तरतूद खर्च	
11.12	विस कलमी कार्यक्रम	182
11.13	विशेष घटक योजना	183
11.14अ	जिल्ह्याचा स्थानिक विकास कार्यक्रम (लोकसभा मतदार संघ)	184
11.14ब	जिल्ह्याचा स्थानिक विकास कार्यक्रम (विधानसभा मतदार संघ)	185
11.14क	जिल्ह्याचा स्थानिक विकास कार्यक्रम (विधानपरिषद मतदार संघ)	186
	किंमती व निर्देशांक	
12.1	निवडक शेतीमालाच्या सरासरी धाऊक किंमती	187
12.2	जिल्हा मुख्यालयाच्या ठिकाणच्या महत्वाच्या वस्तूंच्या सरासरी	189
12.3	सोलापूर केंद्रांचे कामगारांचे ग्राहक किंमती निर्देशांक	195
	न्याय, पोलिस व कारागृहे	
13.1	जिल्ह्यातील पोलिस दलांची एकूण संख्या	196
13.2	गुन्ह्यांसंबंधी आकडेवारी	197

तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्र.
13.3	तुरुंगात दाखल केलेले गुन्हेगार	199
13.4	तुरुंगात दाखल झालेल्या गुन्हेगारांची वयोगटानुसार व शैक्षणिक पात्रतेनुसार वर्गीकरण	200
13.5	दिवाणी व फौजदारी न्यायालयात निकालात काढलेली कामे	201
<u>बँका, संयुक्त भांडवली संस्था व विमा</u>		
14.1	बँक कार्यालये, वर्गीकृत बँकांची संस्था व त्यांच्या ठेवी व कर्जे	202
14.2	संयुक्त भांडवली संस्था	203
14.3	उतरविलेल्या विमा पत्राची संस्था व विम्याची रकम	203
<u>संकीर्ण</u>		
15.1	चित्रपट गृहां विषयी आकडेवारी	204
15.2	जिल्ह्यातील गोळा केलेली अल्प बचतीची रकम	205
15.3	तहसिल निहाय गोळा केलेला जमिन महसूल	206
15.4	छापखाने, छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमान पत्रे-नियत कालीके	207
15.5	स्वस्त धान्य दुकानाला पुरविलेले तांदुळ, गहू, साखर	209
15.6	मागणी व वसूल केलेले धान्य	209
15.7	1997 मधील लोकसभा व 1995 मधील विधानसभा निवडणूक घासबंधी आकडेवारी	210
15.8	अधिकारी व प्रवासी घांच्यासाठी असलेल्या बंगल्यांची तहसिल निहाय यादी	211
15.9	निवडक निर्देशांकाचे कल	214

टिप: * = तक्त्यामधील माहिती निरंक आहे.

दृष्टिक्षेपात जिल्हा :- उस्मानाबाद.

अ.क्र.	बाब	परिमाण	उ.बाद	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
एक:	प्राकृतिक रचना			
अ)	भौगोलिक स्थान			
	1) उत्तर अक्षांश	अंश	17.35 ते 18.4 अंश	16.4 ते 22.1 अंश
	2) पूर्व रेखांश	अंश	75.16 ते 76.4 अंश	72.6 ते 80.9 अंश
ब)	हवामान			
	तापमान		1997	1994
	1) किमान	डिग्री सेल्सियस	9.5	4.8
	2) कमाल	डिग्री सेल्सियस	41.9	47.1
	3) पर्जन्य	मि. मि.	592	1035.16
क)	प्रशासकीय विभाग		1997-98	1996-97
	1) तहसिल	संख्या	6	325
	2) पंचायत समित्या	संख्या	6	317
	3) टंचाईग्रस्त तालुके	संख्या	6	उ.ना.
	4) एकात्मिक ग्रामिण विकास प्रकल्प	संख्या	6	--
	5) शहरे	संख्या	8	336
	6) गावे (एकूण)	संख्या	722	43864
	1) निर्जन	संख्या	6	2613
	2) वस्ती असलेली	संख्या	716	41251
	7) क्षेत्रफळ	चौरस कि.मी.	7512.4	307713
दोन	प्रशासकीय संस्था		1997-98	1996-97
	1) पंचायत समित्या	संख्या	6	320

	2	3	4	5
तीन	2) महानगरपालिका	संख्या	-	14
	3) नगरपरिषदा	संख्या	8	230
	4) कटक मंडळे	संख्या	-	7
	5) ग्रामपंचायती	संख्या	613	27594 (1994)
	6) पोलीस ठाणी	संख्या	16	1751
	7) पोलीस अँट पोस्ट	संख्या	15	731
	लोकसंख्या (1991)			
	1) ग्रामीण लोकसंख्या	आकडे हजारात	1082	48396
	2) नागरी लोकसंख्या	आकडे हजारात	194	30541
	3) एकूण लोकसंख्या	आकडे हजारात	1276	78937
	4) अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	आकडे हजारात	209	8758
	5) अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी	टक्केवारी	16.64	11.09
6) अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या	आकडे हजारात	22	7318	
7) अ.ज. लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी	टक्केवारी	1.76	9.27	
8) पुरुष	आकडे हजारात	659	40826	
9) स्त्रिया	आकडे हजारात	617	38112	
10) स्त्रि- पुरुष प्रमाण	1000, पुरुषा-मागे स्त्रियांचे प्रमाण	937	934	
11) घनता	दर चौरस कि. मी. क्षेत्रातील लोकसंख्या	170	257	
12) साक्षरतेचे प्रमाण 1991				
1) एकूण	टक्केवारी	54.27	64.87	
2) पुरुष	टक्केवारी	68.39	76.6	
3) स्त्रिया	टक्केवारी	39.16	52.3	

1	2	3	4	5
चार	4) राज्यामध्ये जिल्ह्याचा क्रमांक कृषी (अस्थाई)	संख्या	24	-
			1995-96	1997-98
	1) भौगोलिक क्षेत्र	हजार हेक्टर	749	30758
	2) जंगलव्याप्त क्षेत्र त्याची भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी	हजार हेक्टर टक्केवारी	2 0.32	5366 17.42
	3) शेतीला उपलब्ध नसलेली जमीन			
	अ) बिगर शेती वापरा- खालील जमीन	हजार हेक्टर	9	1238
	ब) पडीक आणि लाग- वडी लायक नसले- ली जमीन	हजार हेक्टर	7	1703
	क) एकूण (अ + ब)		16	2941
	4) पडीक जमिनीव्यति- रिक्त लागवड न केलेली इतर जमीन			
	1) कायम सुरेचरण आणि इतर	हजार हेक्टर	15	1347
	2) झाडे झुडूपंखालील जमीन	हजार हेक्टर	1	223
	3) लागवडीयोग्य परंतु पड जमीन	हजार हेक्टर	41	885
	5) पडीक जमीन			
	1) चालू पड	हजार हेक्टर	46	1106
	2) इतर पड	हजार हेक्टर	30	1131
	6) पिका खालील क्षेत्र			
	1) पिकाखालील निव्वळ क्षेत्र	हजार हेक्टर	597	17761
	2) दुसोटा क्षेत्र	हजार हेक्टर	66	3979

1	2	3	4	5
	3) एकूण पिकाखालील क्षेत्र	हजार हेक्टर	663	21740
	7) ओलित क्षेत्र		1995-96	1997-98
	1) निव्वळ ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	61	2559
	2) एकूण ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	307	3350
	8) महत्वाच्या पिकाखालील क्षेत्र (अन्नधान्य)	हजार हेक्टर	253	13174
	9) वहित धारण जमीन अंतिम (1990 - 91)			
	1) 2 हेक्टर पेक्षा कमी	संख्या हजारात	104	6803
	2) 2 ते 10 हेक्टर	संख्या हजारात	106	3297
	3) 10 हेक्टरपेक्षा जास्त	संख्या हजारात	7	170
				1996-97
	10) जमीन महसूल वसुली (1997 - 98)	लाख रुपये	7.36	10996
	11) जिल्हा परिषदेचा उपकर	हजार रुपये	4475	उ.ना.
	12) पंचायत समित्याचा उपकर	हजार रुपये	1531	उ.ना.
पाच	पशुसंवर्धन (पशुगणना (1992)		अस्थाई	स्थाई
	1) एकूण पशुधन	संख्या हजारात	852	36393
	2) गाई व बैल	संख्या हजारात	379	17441
	3) म्हशी व रेडे	संख्या हजारात	141	5447
	4) मेंढ्या	संख्या हजारात	56	
	5) शेळ्या	संख्या हजारात	225	13015
	6) कॉबड्या व बदके	संख्या हजारात	308	32187
तहा	सहकार (1997 - 98)			
	1) सहकारी संस्था	संख्या	2216	140858
	2) प्राथमिक कृषि सहकारी	संख्या	457	20251
	3) प्राथमिक कृषि सहकारी पथसंस्थाची सभासद संस्था	संख्या हजारात	256	9123
	4) सहकारी दुग्ध संस्था	संख्या	648	21535
	5) प्राथमिक कृषि पतसंस्थानी दिलेली कर्जे	रुपये काटीत	58.25	1694

1	2	3	4	5
सात	जलसिंचन (1997 - 98) च्या अखेरपर्यंत पूर्ण झाले- ले पाटबंधारे प्रकल्प व त्याखालील लाभक्षेत्र		जून 98	97-98
	1) मोठे प्रकल्प	संख्या	3	33
	2) मध्याम प्रकल्प	संख्या	16	177
	1 व 2 चे लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	40(सु)	उ.ना.
	3) लघुप्रकल्प (राज्यक्षेत्र)	संख्या	32	1700
	लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	10	उ.ना.
	4) सिंचन विहिरीखाली भिजणारे क्षेत्र	हजार हेक्टर	42	1392
अठ	उद्योग 1997 अखेर		1997	1996अखेर
	1) नोंदणीकृत कारखान्यांची संख्या	संख्या	53	32152
	2) नोंदणीकृत चालू कारखान्यांची संख्या (उत्पादन चालू कारखाने)	संख्या	51	27668
	3) सहकारी साखर कारखान्यांची संख्या 97-98	संख्या	2	175
	4) सहकारी साखर कारखान्यातील उत्पादन (1996-97)	हजार मे.टन	81.7	3747
	5) सर्व सूत गिरण्यांची संख्या(1997-98)	संख्या	5	226
नऊ	बीज दि.31/3/98 अखेर			
	1) बीज पुरवठा केलेली शहरे व खेडे	संख्या	8	39413
	2) विद्युतीकरण झालेल्या गावांची संख्या	संख्या	722	उ.ना.
	3) बिज पुरवठा केलेले बिज पंप(मार्च 98 पर्यंत)	संख्या हजारात	67	2151
	4) बसविण्यात आलेली गोबरगॅस संयंत्रे 1998	संख्या	8760	उ.ना.

1	2	3	4	5
दहा	सार्वजनिक आरोग्य 1997		1997	1997
	1) रुग्णालये	संख्या	8	अस्थाई 741
	2) दवाखाने(P.H.C.म्हणून श्रेणीवाढीसुळे संस्थेत घट	संख्या	14	1423
	3) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	45	1495
	4) प्रा.आरोग्य पथके	संख्या	-	161 अस्थाई
अकरा	शिक्षण 1996-97		1996-97	1997-98
	1) एकूण प्राथमिक शाळा	संख्या	1008	63417
	2) प्रा.शाळेतील विद्यार्थी	संख्या "000"	214	12136
	3) प्रा.शाळेतील शिक्षक	संख्या "000"	5	315
	4) प्रत्येक शिक्षकामागे शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	40	39
बारा	माध्यमिक शिक्षण उच्च माध्यमिक सह(1997-98)		1996-97	1997-98
	1) दुय्यम शाळा	संख्या	285	14108
	2) शाळेतील एकूण विद्यार्थी	संख्या "000"	109	7947
	3) शाळेतील शिक्षक	संख्या "000"	4	241
	4) प्रत्येक शिक्षकामागे माध्यमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	30	33
तेरा	उच्च शिक्षण (1997-98)			
	1) संख्या	संख्या	26	1461
	2) एकूण विद्यार्थी	संख्या "000"	17	851
चौदा	अ) प्रौढ शिक्षण			
	1) प्रौढ शिक्षण केंद्र	संख्या	10975	उ.ना.
	2) प्रौढांची उपस्थिती (साक्षर)	संख्या "000"	110	उ.ना.
	ब) तांत्रिक व्यवसाय शिक्षण		1997-98	1997-98
	1) औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संख्या	10	538
	a' शासकीय	संख्या	6	302
	b' अशासकीय	संख्या	3	236
	2) शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांची प्रवेश क्षमता	संख्या	1849	88108

1	2	3	4	5
	3) पदवी अभ्यासक्रमाच्या तांत्रिक संस्था व त्यांची पहिल्या वर्षासाठी प्रवेश क्षमता	संख्या	2	103
	4) पदविका अभ्यासक्रमाच्या तांत्रिक संस्था व त्यांची पहिल्या वर्षासाठी प्रवेश क्षमता.	संख्या	280	25725
	5) व्यवसाय शिक्षण संस्था (माध्य. व उच्च माध्य. गट) व त्यांची प्रवेश क्षमता.	संख्या	1	179
	5) व्यवसाय शिक्षण संस्था (माध्य. व उच्च माध्य. गट) व त्यांची प्रवेश क्षमता.	संख्या	180	31320
	5) व्यवसाय शिक्षण संस्था (माध्य. व उच्च माध्य. गट) व त्यांची प्रवेश क्षमता.	संख्या	29	उ.ना.
	5) व्यवसाय शिक्षण संस्था (माध्य. व उच्च माध्य. गट) व त्यांची प्रवेश क्षमता.	संख्या	3326	उ.ना.
पंधर	परिवहन आणि दळणवळण (मार्च 1998 अखेर)			
	1) एकूण रेल्वे मार्ग लांबी	कि.मी.	30	5465
	2) स्त्यांनी जोडलेली गावे			(1997-98)
	अ. बारमाही	संख्या	602	30053
	ब. हंगामी	संख्या	87	6268
	3) एकूण स्त्यांची लांबी (पृष्ठांकीत)	कि.मी.	4555	191053
	4) राष्ट्रीय महामार्गाची लांबी	कि.मी.	79	2972
	5) राज्य महामार्गाची लांबी	कि.मी.	823	32380
	6) महत्वाच्या जिल्हा स्त्यांची लांबी	कि.मी.	928	41166
	7) इतर जिल्हा स्त्यांची लांबी	कि.मी.	860	41701
	8) ग्रामीण स्त्यांची लांबी	कि.मी.	1865	72834
सोळा	एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम			
	1) दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबे (1992-93) च्या सर्वेक्षणानुसार	संख्या लाखात	1992-93 1.69	1982-83 77.65 (अस्थाई)

1	2	3	4	5
	2) 1997-98 वर्षातील जुने लाभार्थी नवे लाभार्थी एकूण	संख्या संख्या संख्या	2456 1872 5414	1996-97 6987 154031 161018
सतरा	रोजगार निर्मिती (1997-98)			
	अ. रोजगार हमी योजना	म. दि. लाखात	2.74	900.00
	ब. जवाहर रोजगार कार्यक्रम (अखेर)	-----	10.56	524.00
अठरा	आदिवासी कल्याणकारी योजना		1996-97	1995-96
	आदिवासी करीता			
	आश्रम शाळा	संख्या	6	731
	विधार्थी	संख्या	720	248298
एकोणिस	मागासवर्गीयां- साठी कल्याणकारी योजना (1994-95)			
	1) मागासवर्गीयांसाठी वसतिगृहे	संख्या	1997-97 3	1994-95 192
	2) वसतिगृहात राहणारे विधार्थी	संख्या	223	12797
वीस	जिल्हा नियोजन (1996-97)			
	1) वार्षिक योजनेतील मंजूर तरतूद	रुपये काटीत	36.80	3142.66
	2) अनुशेष भरून काढण्या साठी तरतूद	रुपये कोटीत	12.98	379.55
एकविस	नागरी पुरवठा (97-98)			
	1) रास्त भावाची दुकाने	संख्या	997	42746
	2) पुरविलेला एकूण साठा			
	अ. गहू	हजार टन	1630	1161
	ब. तांदूळ	हजार टन	519	618
	3) शासकीय गोदामे (30.6.1997)	संख्या	30	922
	साठविण्याची क्षमता जून 1997 अखेर	मे. टन (हजार टनात)	17	579

टिप:- उ.ना. = उपलब्ध नाही.

आधार:- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय, उस्मानाबाद.